

Het grote groene spel

Met de woorden van president Barack Obama op 9 juli j.l. in het Italiaanse L'Aquila over de Amerikaanse inspanningen op het gebied van energiebesparing en het verminderen van CO₂-emissies is het groene spel pas echt op de wagon. "Ontwikkelde landen zoals het mijne hebben een historische verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen. We hebben een veel grotere koolstofvoetafdruk per capita en ik weet dat de

Door
Coby van der
Linde

Verenigde Staten soms tekort zijn geschoten in het voldoen aan de verwachtingen." Met dit soort woorden ontnem je andere leiders de politieke stoom om niets of niet genoeg te willen doen aan de vermindering van de uitstoot van CO₂. Met één klap dwing je andere leiders naar voren te kijken en niet langer meer achterom. De VS zijn niet alleen aan boord, maar willen meteen ook het voortouw nemen.

Groene groei

De wijze waarop Obama zich in de wereld een pad baande, zo doet hij dat ook in eigen land. Met de belofte dat de groene sprong voorwaarts groene groei en groene banen op zal leveren, probeert hij de sceptici de mond te snoeren. Hij voelt zich gesteund door de Amerikaanse veiligheidsgemeenschap die een groene strategie bepleit om de grote importafhankelijkheid van vooral olie in te dammen. Die

spreekt al een poos over duurzame energieveiligheid. Door de energie-efficiëntie van de auto aan te pakken, zouden de VS binnen afzienbare termijn de vraag naar ruwe olie met drie tot vijf miljoen vaten per dag kunnen verminderen. Daarnaast blijven de Verenigde Staten investeren in biobrandstoffen. Om de inspanningen te ondersteunen, spreken de Amerikaanse statistieken niet eens meer van ruwe olieconsumptie, maar van consumptie van liquids. Door de inspanningen op het gebied van energie-efficiëntie van de auto is het best mogelijk, dat de Amerikaanse olieconsumptie niet eens meer het pre-crisisniveau zal halen. Juist door de grote CO₂-voetafdruk per hoofd van de bevolking is er nog veel meer laaghangend fruit te plukken, zodat het politieke momentum van vergroening gemakkelijker is vast te houden. Bovendien wordt er, voortbordurend op de initiatieven van de Bush-regering, zwaar ingezet op technologie. Vergroening door efficiëntie en nieuwe technologie spreekt de Amerikanen, maar ook andere landen, veel meer aan. Men hoopt op een Schumpeteriaanse creatieve destructie van oude energieverslindende technieken en op het herstellend vermogen van de crisis om de nieuwe groene revolutie voort te brengen.

Oude wereld, nieuwe energie

Voor de producerende landen breekt een tijd aan van rekenen en nog eens rekenen. Zal de snelheid van het verminderen of vervangen van de fossiele energievraag even snel, sneller of langzamer verlopen dan de stijging van de

vraag naar energie in opkomende landen. Afhankelijk van deze rekensommen stijgt, stagneert of daalt de vraag op termijn naar hun belangrijkste exportproduct. In 2008, zo rekende de BP Statistical Review of World Energy ons voor, consumeerden de OESO-landen voor het eerst minder dan de helft van de wereldvraag naar primaire energie. Het is duidelijk, dat de energiemarkt in de OESO-landen al in een zeer volwassen stadium is beland, terwijl de dynamische groei in de opkomende landen plaatsvindt. De stabiliteit van toekomstige olieprijsen wordt een delicaat evenwicht tussen de verschuivende vraag in de ene markt en de stijgende vraag in de andere markt en het op peil houden van de investeringen in productiecapaciteit. Zekerheid van de vraag zal in de investeringsoverweging een belangrijke rol spelen, evenals de vertrouwensrelatie tussen de producerende landen en de opkomende belangen. In de laatste relatie zal geopolitiek een grotere rol gaan spelen, naarmate de afhankelijkheid verschuift van de oude naar de nieuwe wereld en energieveiligheid daar een groter punt wordt.

Nieuwe wereld, oude energie?

Volgens alle bespiegelingen op de toekomstige vraag naar energie blijft de vraag naar fossiele energie in de ontwikkelingslanden het sterkst stijgen. Obama had ook voor deze landen een boodschap. Enerzijds toonde hij zich gevoelig voor hun terughoudendheid om welvaartvergroting als prioriteit te moeten inruilen voor klimaat-

beleid, maar anderzijds wees hij op het belang dat de verwachte enorme toename van de CO₂-uitstoot in deze landen moet worden omgebogen. Bij het bezoek van minister van Buitenlandse Zaken, Hillary Clinton, wees India een dergelijke wijziging in de prioriteiten nog af. Maar de druk is er. En dus moet er ook daar groene groei komen.

Groene Coalitie

De Europese Unie heeft lang een prominente rol gespeeld in het klimaatdebat. De ommekeer van de VS is belangrijk, maar nu zal de Europese Unie nog alle zeilen bij moeten zetten om het tempo van de VS bij te kunnen houden. De EU is weliswaar vroeg begonnen, maar dat wil niet zeggen dat ze daarmee een patent hebben op een voorsprong. De invoering van nieuw beleid is notoir langzaam en ook binnen de EU-grenzen zijn er landen die economische groei boven de klimaatdoelstellingen zetten. Meer nog dan voor de VS is vergroening ook een mogelijkheid om te werken aan grotere energieveiligheid door de mogelijkheden van het diversifiëren van de energiemix en het beheersbaar houden van de afhankelijkheid van energieimporten. De recente boodschap van Obama was eigenlijk: 'Doe mee of blijf achter in het grote groene spel.' ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.